

Тема уроку: **Напад Німеччини на Радянський Союз. Події Другої світової війни 1941–1942 рр.**

Стікер 5. Антигітлерівська коаліція

ІНФОРМАЦІЯ 1.

Ленд-ліз – програма ленд-лізу (від англ. lend – «позичати» і lease – «здавати в оренду, внайми») була системою, за якою Сполучені Штати Америки, частково на безоплатній основі, передавали своїм союзникам у Другій світовій війні боєприпаси, техніку, продовольство і стратегічну сировину, включаючи нафтопродукти.

Концепція цієї програми надавала президентові право допомагати будь-якій країні, чия оборона визнавалася життєво важливою для США. Закон про ленд-ліз, прийнятий Конгресом США 11 березня 1941 року передбачав:

- поставлені матеріали (машини, різна військова техніка, зброя, сировина, інші предмети), знищені, втрачені й використані під час війни, не підлягають оплаті (стаття 5);
- передане в рамках ленд-лізу майно, що залишилося після закінчення війни й придатне для цивільних цілей, буде оплачено повністю або частково на основі наданих Сполученими Штатами довгострокових кредитів (в основному безпроцентних позик).

Положення ленд-лізу передбачали, що після війни у випадку зацікавленості американської сторони незруйнована й не втрачена техніка і устаткування повинна бути повернена у США.

Основними країнами, які отримували допомогу по ленд-лізу, стали Велика Британія, СРСР та країни антигітлерівської коаліції.

[Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://goo.gl/ohLZmW>

ІНФОРМАЦІЯ 2.

За результатами Першої Московської конференції країн антигітлерівської коаліції (29.09.-01.10.1941) урядом США затверджений план поставок озброєння СРСР у рамках ленд-лізу.

«Рішення про надання безвідсоткового кредиту на суму 1 млрд. дол. радянський уряд сприймає з сердечною вдячністю, як важливу допомогу у масштабній і важкій боротьбі проти ворога» (телеграма Й.Сталіна Т. Рузвельту від 4 листопада 1941 р.).

[Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://goo.gl/eoxB5L>

Таблиця 1

Хронологія формування антигітлерівської коаліції

Дата	Основні події
Березень 1941 р.	Сенат США приймає закон про ленд-ліз
22 червня 1941 р.	Напад Німеччини на СРСР. Заява прем'єр-міністра В.Черчилля, що Великобританія надасть «Росії і російському народу всю допомогу, яку тільки зможе».
12 липня 1941 р.	Англо-радянська декларація про взаємодопомогу у боротьбі з нацистською Німеччиною та її союзниками.
Серпень 1941 р.	Спільна операція СРСР і Великобританії по введенню військ до Ірану, щоб унеможливити його вступ у війну на боці Німеччини, і припинити діяльність німецької агентури.

14 серпня 1941 р.	Підписання США і Великобританією Атлантичної хартії, в якій були викладені основні цілі участі двох країн у війні та принципи повоєнного устрою світу.
1 жовтня 1941 р.	Угода між СРСР, США та Великобританією про допомогу Радянському Союзу зброєю і продовольством.
Грудень 1941 р.	Вступ США у війну після нападу Японії на воєнно-морську базу США Перл-Гарбор. Приєднання СРСР до Атлантичної хартії. Поширення на СРСР закону про ленд-ліз.
1 січня 1942 р.	26 держав підписали Декларацію Об'єднаних Націй, яка базувалась на принципах Атлантичної хартії. Країни, що підписали Декларацію, зобов'язалися використовувати свої ресурси для боротьби проти агресорів, співпрацювати у війні і не укласти сепаратного миру.
26 травні 1942 р.	Договір між СРСР і Великобританією про союз у війні проти гітлерівської Німеччини та її сателітів у Європі. Договір передбачав співробітництво і надання взаємної допомоги і після війни.
11 червня 1942 р.	Договір між США і СРСР про взаємодопомогу у веденні війни проти агресорів. Обидві сторони зобов'язалися постачати одна одній оборонні матеріали, інформацію, розвивати торгівлю та здійснювати економічне співробітництво.
27 вересня 1942р.	СРСР визнав лідера руху «Вільна Франція» генерала Ш. де Голля керівником «усіх вільних французів».

ІНФОРМАЦІЯ 3.

«...От зараз говорять, що союзники ніколи нам не помагали... Але ж не можна заперечувати, що американці нам гнали стільки матеріалів, без яких ми б не могли формувати свої резерви й не могли б продовжувати війну... У нас не було вибухівки, пороху. Не було як споряджати патрони для гвинтівок. Американці по-справжньому виручили нас із порохом, вибухівкою. А скільки вони нам гнали листової сталі! Хіба ми могли б швидко налагодити виробництво танків, якби не американська допомога сталю? А зараз представляють справу так, ніби у нас все це було своє у надлишку».

**Г. К. Жуков, Маршала Радянського Союзу,
про рівень забезпечення радянської армії під час війни.**

[Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://goo.gl/CCsqmR>

Таблиця 2.

Перелік видів матеріальної допомоги упродовж усієї німецько-радянської війни

Літальні апарати	14 795	Обладнання будівель	\$10 910 000
Танки	7 056	Товарні вагони	11 155
Легкові джипи	51 503	Локомотиви	1 981
Вантажні автівки	375 883	Вантажні судна	90
Мотоцикли	35 170	Противовневі кораблі	105
Трактори	8 071	Торпедні катери	197
Гвинтівки	8 218	Радіолокатори	445
Автоматична зброя	131 633	Двигуни для кораблів	7 784
Пістолети	12 997	Запаси продовольства	4 478 000 тон
Вибухівка	345 735 тонн	Машина і обладнання	\$1 078 965 000
Динаміт	70 400 тис. фунт	Кольорові метали	802 000 тон
Порох	127 000 тон	Тротил	271 500 000 фунтів

Таблиця 3.

Співвідношення допомоги США та власне виробництво деяких видів продукції СРСР

Матеріали	Виробництво СРСР (без урахування наявного до початку війни)	Ленд-ліз	Ленд-ліз / Виробництво СРСР, у %
Вибухівка, тис. тон	558	295,6	53 %
Мідь, тис. тон	534	404	76 %
Алюміній, тис. тон	283	301	106 %
Олово, тис. тон	13	29	223 %
Кобальт, тон	340	470	138 %
Авіапаливо, тис. тон	4700	1087	23 %
Автомобільні шини, млн. штук	3988	3659	92 %
Шерсть, тис. тон	96	98	102 %
Цукор, тис. тон	995	658	66 %
М'ясні консерви, млн. банок	432,5	2077	480 %
Тваринні жири, тис. тон	565	602	107 %